

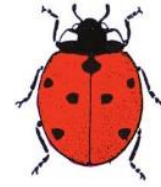
SABIMA kartleggingsnotat 1-2016

Kartlegging av biller i Indre Troms, The Beetles on tour, 24. juni - 1. juli 2016.

Av Stefan Olberg, Bernt Rønning, Arne Laugsand og Jan Schreiber.

Tronga i Øvre Dividal. Foto: Jan Schreiber.

Kartlegging av biller i Indre Troms, The Beetles on tour, 24. juni - 1. juli 2016.

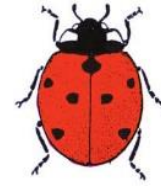
I år dro The Beetles nordover for å kartlegge billefaunaen i ulike deler av Indre Troms. Flere lokaliteter i Balsfjord, Målselv og Tromsø kommune ble undersøkt, og habitatene gammel barskog og elvebredd ble prioritert. De mest interessante funnene fra årets tur er presentert her. Alle funn er lagt ut på Artsobservasjoner.no og det henvises dit for funn som ikke er omtalt i dette notatet. Et utvalg av de oppsøkte lokaliteter er presentert med en liten beskrivelse.

Emneord: Indre Troms, Målselv, biller, rødlistearter, elvebredder, furuskog

Innledning

Sommeren 2016 var det igjen duket for «The Beetles» årlige kartleggingstur. I år bestemte vi oss for å vende snuten nordover og se hva Indre Troms hadde å tilby på billefronten. I løpet av turen var vi innom ulike lokaliteter i kommunene Balsfjord, Målselv og Tromsø. Dessverre var vår vanlige sjuerbande noe redusert dette året, men med de fire ekspedisjonsdeltakere Stefan Olberg, Arne Endre Laugsand, Jan Schreiber og Bernt Rønning fikk vi holdt vår årlige tradisjon i hevd.

I og med at turen ble lagt til Indre Troms i nærheten av Dividalen nasjonalpark var det naturlig å ha et fokus på gammel barskog på årets tur. Videre er det i Målselv kommune flere svært interessante elvebredder, og ulike lokaliteter ved Måselva og Skakterelva ble avlagt et besøk. Foruten gammelskog og elveører var vi også innom ulike naturtyper som myr, sandstrand, løvskog, tømmerplasser og sandtak. Våre funn vil derfor være representative for billefaunaen som finnes i området ved dette tidspunktet på året. Ettersom vi var innom forholdsvis mange lokaliteter, hvorav det på flere av lokalitetene bare ble funnet/observert «trivielle» arter, blir ikke alle lokaliteter omtalt i denne rapporten. Under følger derfor en omtale av de mest interessante lokalitetene og funnene fra de ulike naturtypene nevnt ovenfor. På slutten av rapporten finnes en presentasjon av alle rødlistede arter som ble funnet på denne turen. For en fullstendig funnliste henvises det til Artskart.

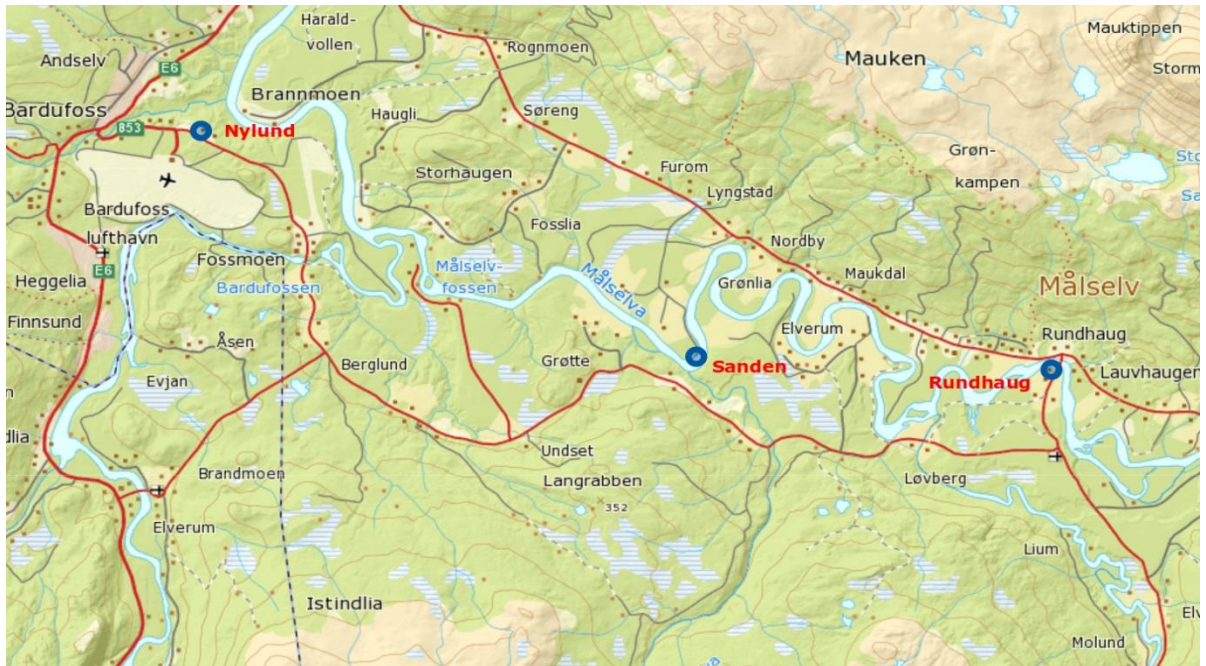
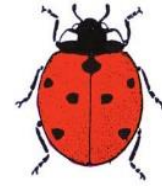
Beskrivelse av utvalgte lokaliteter

Nylund, Målselv kommune, UTM34W 7663428 402439, 24. juni.

For Stefan og Jan startet turen bare noen hundre meter fra flyplassen i Bardufoss, hvor vi stoppet ved et sandtak ved Nylund (Kart 1). I skråningene fantes det en del leire, og akkurat der dukket løpebillen *Bembidion yukonum* (NT) opp. Arten er bare påvist på noen få lokaliteter i Norge, alle i nord. Den ble funnet sammen med de andre løpebillene *Bembidion quadrimaculatum*, *B. grapii* og *B. bruxellense*. I tillegg fant vi den noe uvanlige kortvingen *Stenus bilineatus*. En lovende start på turen!

Rundhaug, Målselv kommune UTM34W 7657940 415884, 24. og 30. juni.

Rundhaug er en klassisk insektlokalitet, ettersom det gamle hotellet ved Rundhaug ble brukt som overnattingssted for de få insektekskursjonene som ble foretatt for nærmere 100 år siden i Indre Troms. Rett ved brua over Måselva ved Rundhaug (Kart 1) er det en stor steinete elvør med noen partier i en bakevje med sand og litt silt. Denne øra ble besøkt ved tre anledninger, hvorav to ganger på turens første dag. Jan og Stefan tok en stopp her før Arne og Bernt ankom Nord-Norge. De hadde siktet en god del elverusk som ga et rikelig billeutbytte, og hadde plukket med seg et par eksemplarer av elvørsmeller (*Fleutiauxellus maritimus*) (NT) og løpebillen *Bembidion lapponicum* (NT). I tillegg hadde et par eksemplarer av elvesmeller (*Hypnoides consobrinus*) (NT) og ett eksemplar av kortvingen *Quedius pseudolimbatus* (NT) havnet i sikten. Til tross for alle disse fine artene var det nok likevel Jan som gjorde den for oss mest interessante oppdagelsen. I en haug med blader liggende under en vierbusk fant han en *Lepyrus quadrinotatus*. Dette er Norges største snutebille, og en art som lever et bortgjemt liv i røttene på vier. Derfor antok vi at den hadde havnet der sammen med oppskyll fra en tidligere flom. Ingen av oss hadde sett denne arten levende tidligere, og vi hadde ingen erfaring med hvordan vi lettest skulle finne flere dyr.

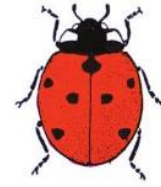

Kart 1. Oppsøkte lokaliteter langs Målselva. Fra Norgeskart.no.

Bilde 1. Stefan på utkikk etter *Lepyrus quadrinotatus* (venstre). Norges største snutebille er godt kamouflert på stammen av en vierbusk (høyre). Foto: Arne og Jan.

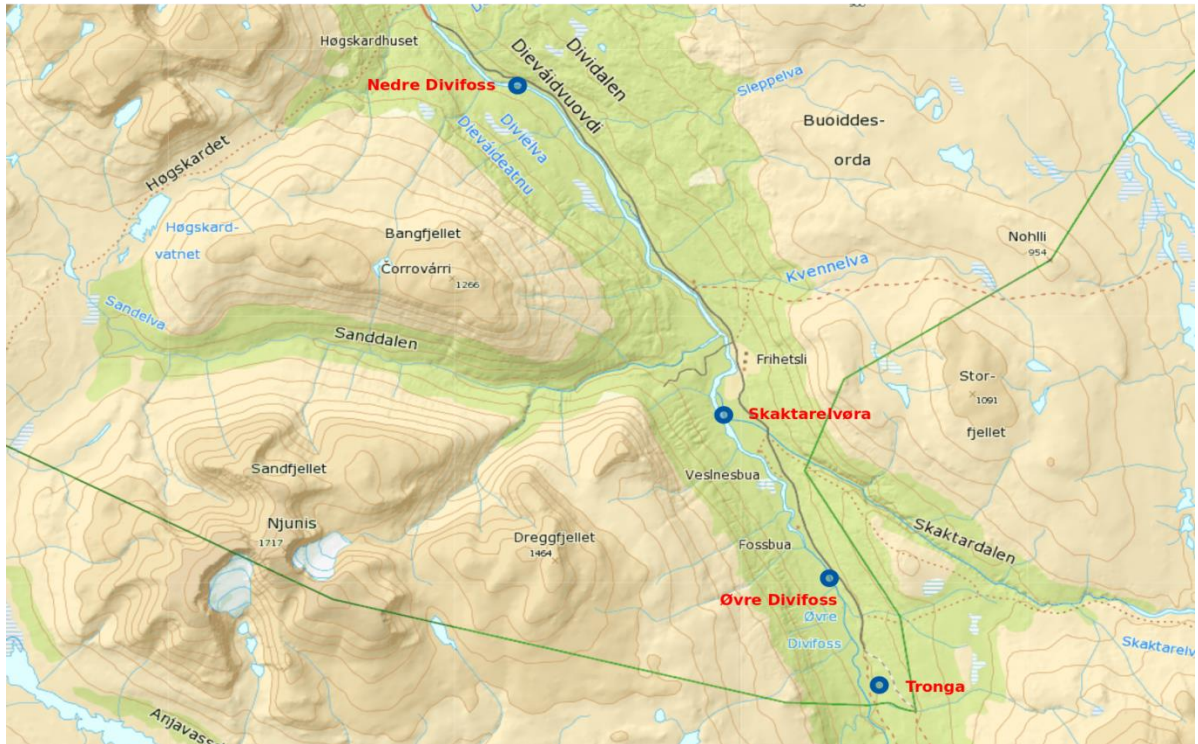
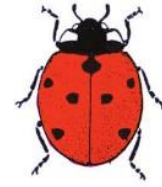
Bernt og Arne ble utpå kvelden hentet på Bardu, og vi tok en stopp nummer to på Rundhaug for at også de skulle få med seg noen fine arter herfra. Etter en times leting begynte det å bli sent og vi var relativt fornøyde. Mens vi gikk tilbake til bilen fikk Arne øye på turens andre *Lepyrus quadrinotatus*, og denne satt og koste seg i toppen av en beiteskadet vier. Godt sett av Arne, for til tross for den store størrelsen er denne snutebillen meget godt kamouflert (bilde 1). 10 minutters ytterligere leting på vier ga derimot ingen flere eksemplarer.

Noen dager senere var vi på ny ved Rundhaug for å forøke å finne blant annet elveørsmelleren. Etter at fire voksne mennfolk hadde ligget på alle fire og snudd steiner på elvøra i 15 minutter, kunne laksefiskerne, som denne gangen hadde inntatt øra, ikke dy seg lenger og måtte spørre hva i himmelens navn vi drev med. Noen få elveørsmellere ble funnet under steinene på øra, samt at den lille snutebillen *Archarius crux*, sammen med et par individer av *Lepyrus quadrinotatus*, ble banket ned fra vierbusker.

Sanden, Måselv kommune, UTM34W 7658305 413702, 26. juni.

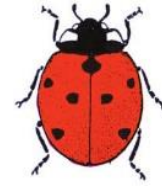
Lokaliteten ligger noen kilometer nedstrøms (dvs. nordvestover) fra Rundhaug ved Måselva (kart 1). Man svinger av hovedveien, som går langs nordøstsiden av elva, ved gården Lyngstad. Etter å ha lett etter rett avkjøring ved hovedveien, og deretter kastet buksene for å vade over en meander til den store sandbanken som åpenbarte seg for ivrige ensprede billesamlere, tok det ikke lang tid før den første gigantiske snutebillen klasket ned på bankeskjermen. Elvebredden på denne lokaliteten består stort sett av sand som i bakevjer er dekket av silt. Det er ulike gjengroings-suksesser her, fra helt vegetasjonsfri sand til gamle, tette vierkratt som er tydelig svekket av beiteskader og/eller skuring fra isgang på elva. I disse noe eldre vierkrattene var det tydeligvis optimale forhold for *Lepyrus quadrinotatus*. I euforien glemte vi å se etter larveganger ved basis av vierbuskene. Vi hadde jo observasjonen av et eksemplar langt oppe på vierstammen ved Rundhaug friskt i minnet. Og snart fikk vi øye på flere som satt og solte seg på stammer og greiner. Enkelte steder kunne man få fem-seks stykker på bankeskjermen bare etter et par lette slag med kjeppen i krattet. De fleste fikk imidlertid friheten tilbake (catch and release). Vi som trodde at vi kanskje kunne komme over et eksemplar av denne arten ved å lete iherdig ved røttene til vierbusker på blaut fjellmyr, gikk overraskede rundt med brede glis og knipset bilder. Lokaliteten bød også på flere andre interessante arter, blant annet snutebillen *Archarius crux* og løpebillen *Bembidion lapponicum* (NT).

Kart 2. Her vises de ulike lokalitetene som ble besøkt i Dividalen under årets kartleggingstur.

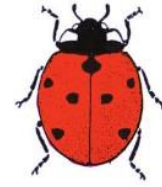
Skakterelvøra, Målselv kommune UTM34W 7629141 447348, 25. og 27. juni.

Der Skakterelva renner ut i den større Divielva, like ovenfor gården Frihetsli i Dividalen, ligger det en elvør som heter Skakterelvøra (kart 2). Lengre opp har Skakterelva elveforbygninger på begge sider, og har der således ingen interessant fauna langs breddene. På toppen av elveforbygningen er det imidlertid et åpent parti uten skog og med mye stein, hvor det etter noe leting ble påvist noen få eksemplarer av polarsmeller *Berninelsonius hyperboreus*.

Bilde 2. Jan leter etter kortvinger ved vannkanten ved Skakterelva i Dividalen. Foto: Arne.

For de to i The Beetles som er over gjennomsnittet interessert i kortvinger – det vil si Jan og Stefan – ble mye av tiden ved denne lokaliteten brukt til å lete etter millimetersmå biller helt nede ved vannkanten (bilde 2). Dette ga også resultater. Blant annet ble de rødlistede kortvingene *Aloconota strandi* (NT), *Thinobius longicornis* (NT) og *Hydrosmecta delicatula* (NT) funnet i grus og under steiner langs elva. Skakterelvøra var også en av de to elvebreddene der elveørsmeller *Fleutiauxellus maritimus* (NT) ble funnet, men kun to eksemplarer ble sett. Følgearten *Bembidion mckinleyi* (NT) hadde for 10-15 år siden en god populasjon her (Olberg 2005), men denne ble dessverre ikke påvist i 2016. Årsaken antas å være at elveøren i løpet av denne perioden har grodd såpass mye til med vierbusker og klåved at forholdene ikke lenger er optimale for disse to artene, og det antas at også elveørsmeller om kort tid kommer til å forsvinne fra denne lokaliteten. Kortvingen *Stenus subarcticus* (NT) (bilde 3) og elvesmeller (NT) ble siktet frem fra diverse oppskyll og blader i bakre del av elveøra, hvor det fantes noe sand og silt. Her fant Arne også ett eksemplar av spissnutebilleren *Apion brundini*, en art som kun lever på setermjelt, og som er funnet på denne lokaliteten en gang tidligere (Olberg

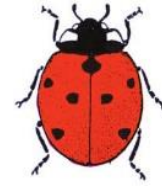
2005). Selv om planten er relativt vanlig i Troms, viste dette seg å bli det eneste funnet på hele turen, til tross for at vi lette etter den på mange lokaliteter.

Nedre Divifoss, Dividalen, Målselv kommune, UTM34W 7636176 444111, 27. juni.

Her ble *Mycetochara obscura* (VU) funnet under barken på en liggende soleksponert furu. Dette er en art som det er påvist mange individer av i Dividalen tidligere, men den har aldri blitt påvist ved direkte ettersøk, kun i vindusfeller. Funnstedet er litt utypisk i henhold til litteraturen, som oppgir hulheter som levested for arten. Hvis noen skulle besøke lokaliteten, kan man lete etter en nå antagelig rusten kniv som ble gjenglemt i området. (Insektsamlere ofrer gjerne diverse feltutstyr til billegudene like etter interessante funn; for eksempel billeglass med sjeldne arter, pinsetter, kamera, bilnøkler, osv, men kniv er oftest brukt).

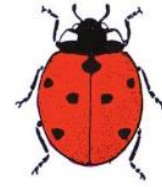
Bilde 3. En grov furu ved Øvre Divifoss hvor Bernt og Stefan studerer angrep av kjempebarkbille (øverst) og kortvingen *Stenus subarcticus* (nederst). Foto: Arne og Stefan.

Øvre Divifoss, Dividalen, Målselv kommune, UTM34W 7625622 449040, 25. juni.

Her kom Arne over ei forholdsvis storvokst furu med en gammel skade med eksponert grå kjerneved som trolig skyldes lynnedslag eller eventuelt skogbrann (bilde 3). I levende ved med frisk bark, inntil denne "brannlyren", ble det funnet inngangshull med kvae og boremel. Dette viste seg å stamme fra kjempebarkbille (*Dendroctonus micans*) (NT). I dette treet ble det funnet tre levende individer og en del larver, noen av disse larvene ble tatt med for klekking. Kjempebarkbille er ikke tidligere registrert i Dividalen (Olberg m.fl. 2001), men det har vært antatt at arten kunne finnes her, da noen eksemplarer av smalbillen *Rhizophagus grandis* (VU) ble påvist i Dividalen i vindusfeller på midten av 1990-tallet. Dette er en art som kun skal predatere på kjempebarkbille.

Tronga, Dividalen, Målselv kommune, UTM34W 7623397 449769, 25. juni.

Etter flere stopp på veien innover Dividalen (kart 2) parkerte vi ved enden av veien og gikk på billejakt inn til Tronga, et flott område med til dels veldig gammel furuskog. Til tross for god artsdiversitet var gammelskogsarten huldresmeller, *Diacanthous undulatus* (NT) den eneste rødlistede billearten funnet på denne lokaliteten. At denne

arten dukket opp skulle bare mangle, da huldresmeller er en av de vanligste smellerartene i indre deler av Dividalen, som er en av de få områdene i Norge som har furuskog med urskogskarakter.

Bilde 4. Jan leter forgjeves etter *Trachypachus zetterstedti* (øverst) og Arne og Jan ser igjennom noe siktemateriale (nederst). Begge bilder er fra Øvre Divifoss. Foto: Arne og Bernt.

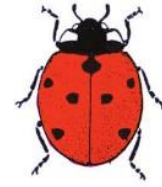

Kart 3 Nederst. Her vises lokalitetene Breivang og Laukslett i Tromsø kommune. Vi tok en stopp ved et stort sandtak ved Laukslett for å lete etter *Arctobyrrhus dovrensis*, men ettersom denne ikke ble funnet er ikke denne lokaliteten omtalt.

Kart 4 Øverst. Hundstranda ved Fjellfroskvatnet i Balsfjord, hvor det ble gjort flere stopp.

Breivang, Tromsø kommune, UTM34W 7730746 420824, 29. juni.

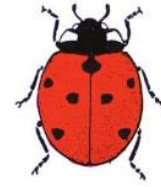
Ikke langt fra lysløypa ved idrettshallen på Breivang er det en liten kalkrik myr. På denne lokaliteten (kart 3) har det tidligere blitt funnet *Elaphrus lapponicus*, en art vi

gjærne ville finne. Men vi var nok ute på feil tidspunkt, ettersom de voksne billene påvises vår og høst, og arten nok er på larvestadiet midt på sommeren. Stefan hadde også funnet ett eksemplar av *Bagous frit* (VU) i en fallfelle i 2001 på denne myra. Denne snutebiller lever på bukkeblad (*Menyanthes trifoliata*), noe det var mye av på myra. Etter mye solding av torvmoser rundt vertsplanten fant vi flere eksemplarer av denne svært trege snutebiller. Håving på myra gav også en del eksemplarer av den nordlige mariehønearten *Anisosticta strigata*.

Bilde 5. Arne med soldemateriale ved Breivang (over) og resultatet av jakten (*Bagous frit*) (under). Foto: Stefan og Arne.

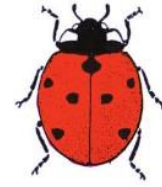

Hundstranda, Balsfjord kommune, UTM34W 7666369 433148, 27., 28. og 30. juni

Denne stranda ligger langs veien til huset der vi bodde, og vi hadde flere korte stopp her i løpet av uka (kart 4). På begge sider av denne lange sandstranda er det små elveutløp. På stranden er det en god forekomst av den sandlevende løpebillen *Bembidion velox*, og alle samlet med seg noen eksemplarer hver av denne løpebillen, som helt ulikt de fleste løpebiller raskt tar til vingene og flyr når den blir skremt. Ved gjennomgang av det innsamlede materialet ble det oppdaget at noen av eksemplarene tilhørte den nærstående *Bembidion lapponicum* (NT). Denne ble samlet inn ved utløpet av Svendborgelva i østre del av Hundstranda, og dette er nok en av svært få lokaliteter hvor *B. velox* og *lapponicum* finnes sammen. På stranden lå det en tynn stripe med driftmateriale som var skylt i land, og som vi soldet. Dette ga en god del billearter, blant annet flere eksemplarer av tundrasmeller (*Eanus costalis*). Denne smelleren ble også funnet i flere eksemplarer sittende i en gråorbusk nær det sørvestre elveutløpet.

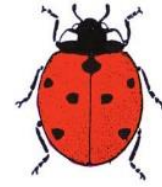
Solbergnes, Målselv kommune, UTM34W 7654765 427344, 30. juni.

Vi stoppet ved et sandtak, rett nord for Solbergnes og riksvei 87. Her lå det en svær plankehaug med nysaget virke og det er en vedklyvingsplass her. Duftende trevirke, godt vær og biller i lufta er en kombinasjon billesamlere liker. Siden 1800-tallet har billesamlere tatt stand på slike steder og ventet og ventet og ventet (bilde 6). Vi posisjonerte oss på strategiske steder på og rundt plankehaugen. Men artene vi drømte om uteble. Det mest interessante funnet var *Pissodes piniphilus*. Nærmeste nyere publiserte funn er fra Sør-Varanger i nord og ved Stjørdal ved Trondheim i sør. Forøvrig ble en rekke vanlige arter registrert her.

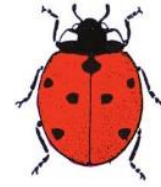

Kart 5. Ved riksvei 87 mellom Kleiva og Solbergnes ligger et sandtak hvor det også lå en del nysaget trevirke.

Bilde 6. På jakt etter elvørsmeller på Rundhaug (venstre) og entomolog på post på listhaug (høyre)
Foto: Arne og Jan.

Rødlisterarter

Nedenfor følger en kort omtale av de 15 rødlisteartene som ble påvist i løpet av turen.

***Hydrosmecta delicatula* (NT)**

Kortvingen *Hydrosmecta delicatula* er knyttet til sterile stein- og grusstrender med iblandet noe finere materiale langs bekker og elver. Det er relativt få funn av arten i Norge, men funnene er spredt forekommende og arten er svært liten, så den er trolig en del oversett. Habitatet er derimot i tilbakegang som følge av inngrep og påvirkninger langs elvebredder.

På turen ble flere eksemplarer av *H. delicatula* funnet under steiner og blant grus tett ved elva på Skakterelvøra i Målselv.

***Aloconota strandi* (NT)**

Kortvingen *Aloconota strandi* er knyttet til elvebredder langs større elver, der den finnes i grus og under steiner på sterile elvøvrer. I Norge er den tatt på noen få lokaliteter i Troms og Finnmark. Habitatet er i tilbakegang på grunn av negative påvirkninger langs elver, som elveforbygninger og vassdragsreguleringer, men arten er trolig ikke kraftig fragmentert som følge av god spredningsevne.

På turen ble noen eksemplarer av *A. strandi* funnet under steiner og blant grus tett ved elva på Skakterelvøra i Målselv.

***Thinobius longicornis* (NT)**

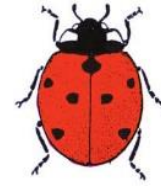
Denne kortvingen finnes på lignende lokaliteter som de to ovenfor nevnte artene, altså blant stein og grus langs sterile elvebredder. Dette er en nordlig art som er kjent fra flere lokaliteter i Finnmark og Troms, men som enda ikke er påvist i Sverige. Habitatet er i tilbakegang på grunn av negative påvirkninger langs elver, som elveforbygninger og vassdragsreguleringer.

På turen ble flere eksemplarer av *T. longicornis* funnet under steiner og blant grus tett ved elva på Skakterelvøra i Målselv.

***Quedius pseudolimbatus* (NT)**

Denne relativt store kortvingen forekommer i flommarksskog og bekkeraviner langs elver i lavlandet i østre og nordre del av landet. Habitatet er i tilbakegang som følge av oppdyrking/vedhogst og utbygging. I nyere tid funnet til dels tallrik langs Gaula, Verdalselva og i Målselv. Arten er også kjent fra Gudbrandsdalen. *Quedius pseudolimbatus* er trolig noe oversett, men habitatet er i tilbakegang som følge av inngrep og påvirkninger langs elvebredder.

På turen ble en hann av *Q. pseudolimbatus* påvist i siktemateriale fra Rundhaug.

***Stenus subarcticus* (NT)**

Kortvingen *Stenus subarcticus* (bilde 3) er knyttet til elvebredder med fin sand. Den er kjent fra flere vassdrag i Troms og Finnmark, men det foreligger svært få nyere funn. Habitatet er i tilbakegang som følge av negative påvirkninger langs elver, som elveforbygninger og vassdragsreguleringer.

På turen ble en hann og en hunn av *S. subarcticus* siktet frem fra løv og annet materiale liggende på sand i bakkant av elvøren på Skakterelvøra i Målselv.

***Olisthaerus substriatus* (NT)**

Kortvingen *Olisthaerus substriatus* lever under fuktig bark på grove stammer av gran og furu. Den er avhengig av nokså grove dimensjoner og at det er en kontinuitet i lite nedbrutte læger. Få nyere funn foreligger fra Østlandet, men arten er relativt vanlig forekommende i gammelskogsområder med kontinuitetspreg i indre Trøndelag og nordover til Øst-Finnmark.

Noen få eksemplarer av *O. substriatus* ble påvist på et par lokaliteter i Dividalen i Målselv, og den ble blant annet funnet på samme lokalitet som den nærstående og nesten like kravstore *O. megacephalus*.

***Bembidion lapponicum* (NT)**

Løpebillen *Bembidion lapponicum* er kjent fra 32 lokaliteter ved 18 vassdrag fra Nord-Norge sørover til Gaula (Støren og Melhus). Arten er imidlertid ikke sett ved Gaula på snart 20 år. Den forekommer ennå mange steder i Nord-Norge, men har flere steder forsvunnet som følge av elveforbygninger og vassdragsreguleringer. *B. lapponicum* lever på fuktige sandbanker med silt på elvører.

Arten ble påvist ved Rundhaug og, noe overraskende, langs utløpet av Svendborgelva i Fjellfroskvannet, i østre del av Hundstranda. Her fantes den delvis sammen med *B. velox*, som var vanlig forekommende på sandstranden på Hundstranda.

***Bembidion yukonum* (NT)**

Løpebillen *Bembidion yukonum* er kjent fra i underkant av 10 lokaliteter i Troms og Finnmark. Den lever på ustabile og vegetasjonsløse skråninger med leirjord, både i naturlige skråninger med jordsig/skred langs elver og i menneskeskapte habitater, som veiskråninger og grustak. Arten er begrenset utbredt og lokalt forekommende, men er sannsynligvis noe oversett, og det er rimelig å anta at arten har god spredningsevne.

B. yukonum ble funnet relativt tallrik i leirskråningen i et sandtak ved Nylund i Bardu.

***Mycetochara obscura* (VU)**

Dette er en kontinental art kjent fra Finnmark (Pasvik), Troms (eldre funn fra Målselvdalen og flere nyere funn fra Dividalen og Kvænangsbotn), Nordland (Grane), Sør-Trøndelag (Oppdal), Hedmark (Åmodt), Buskerud (Rollag og Kongsberg) og

Østfold (Halden). Med unntak av det gamle funnet i Målselvdalen og funnet i Nordland, som ble gjort manuelt, er alle funn gjort i nyere tid og ved hjelp av vindusfeller. Alle funn er fra naturskog med furu. Arten utvikles i morken og soppinfisert ved i grove og gjerne hule bartrær, i Sverige også påvist i bjørk, osp og eik. Arten er trolig kraftig fragmentert, og habitatet antas å være i tilbakegang på grunn av at skog som ikke har vært flatehogd er i reduksjon. Ett eksemplar av *M. obscura* ble funnet under bark på en liggende solekspontert furulåg ved Nedre Divifoss i Målselv.

Bjørkevedsoppbille *Mycetophagus multipunctatus* (NT)

Bjørkevedsoppbille er en sjelden art som har et vidt utbredelsespotensiale over mye av den kontinentale delen av landet. De fleste funn er gjort i Nord-Norge i lite påvirket skog. Habitatet antas derfor å være i tilbakegang på grunn av hogst i deler av forekomstarealet og fordi arealet med skog som tidligere ikke har vært flatehogd er i reduksjon. Arten er blant annet funnet på knivkjuke og knuskkjuke på bjørk i Troms, men også i tresopp på gran i Trøndelag. Ett eksemplar ble banket ned fra en kjuke voksende på gråor i flommarkskogen på innsiden av Skakterelvøra i Målselv.

Elveørsmeller, *Fleutiauxellus maritimus* (NT)

Totalt ca. 20 funn fra Nord-Norge. Arten finnes utelukkende på elvebredder, og helst på bredder med blanding av sand, stein og grus. Den er funnet både langs større og mindre vassdrag, men bare under tregrensen. Arten er naturlig fragmentert, men antagelig ikke kraftig fragmentert. Habitatet er i nedgang som følge av flomforebyggende tiltak og utstrakt menneskelig bruk av elveører.

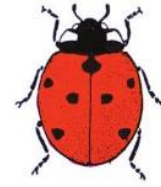
Elvesmeller, *Hypnoidus consobrinus* (NT)

Det forekommer ca. 20 funn av elvesmeller fra sand- og grusbredder langs flere elver i Nord-Norge, ved Gaula (Sør-Trøndelag), Gudbrandsdalslågen (Dovre, Oppland) og langs Glomma (Elverum, Hedmark). Arten lever på mer eleverte og tørre partier av elvebreddene, og forekommer derfor lokalt ved vassdragene. Arten forekommer kun ved hovedstrengene av vassdragene, og ikke langs sideelver og heller ikke over skoggrensen.

På turen ble to eksemplarer av elvesmeller funnet ved sikting av løv og annet oppskyll liggende i vierkratt bakenfor elveørene ved Rundhaug og Skakterelvøra.

Huldresmeller, *Diacanthous undulatus* (NT)

Huldresmelleren utvikles først og fremst under tykk bark på liggende stammer av gran, furu, bjørk, osp og gråor. Arten er utbredt over det meste av landet, men med svært få funn på Vestlandet (Eikesdalen), Sørlandet og langs Oslofjorden. Den er en karakterart for gammel skog, og har i deler av forekomstarealet gått kraftig tilbake, men på grunn av at den utnytter flere treslag har den lokalt gode bestander.

Et par voksne biller og flere larver av huldresmeller ble sett under furubark på et par lokaliteter i Dividalen. Dette er en vanlig forekommende art i Dividalen.

***Bagous frit* (VU)**

Arten lever på bukkeblad i rikmyr, og er fra gammelt av tatt på fire lokaliteter i Akershus, Buskerud og Vest-Agder. Et par nye funn er gjort i Vestfold, samt at arten ble funnet i en fallfelle satt i en liten myr ved Breivang på Tromsøya. Arten er sannsynligvis noe oversett, og utbredelsespotensialet er relativt stort. Arten er antagelig i tilbakegang som følge av press på ferskvannslokaliteter, ikke minst på grunn av eutrofiering.

På turen ble flere eksemplarer siktet frem på rikmyrslokaliteten ved Breivang på Tromsøya. Ettersøk på en nærliggende myr var resultatløs.

Kjempebarkbille, *Dendroctonus micans* (NT)

Barkbilleren *Dendroctonus micans* er kjent fra spredte funn i det meste av det barskogkledde Norge, men er ikke funnet på Vestlandet. Arten utvikler seg i råtehull i levende, grove trær av gran, unntaksvis furu. Arten er skadegjører i Danmark og Europa, men ser ut til å være knyttet til gammel granskog og furuskog i Norge. Det eksisterer relativt få nyere funn, og disse er spredt på Østlandet og i Trøndelag. Gammelskogsområder med gran og furu er i tilbakegang som følge av at skog som ikke har vært flatehogd er i reduksjon.

Noen få voksne biller og noen larver ble påvist ved basis av en meget grov furustamme med en stor brannlyre ved Øvre Divifoss i Dividalen. Dette er første funn av arten i Målselv.

Referanser

Ødegaard, F., Olberg, S. og Hanssen, O. 2015. Biller (Coleoptera). Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken
<<http://www.artsdatabanken.no/Rodliste/Artsgruppene/Biller>>.

Olberg, S., Andersen, J., Huse, Ø., Fossli, T.-E., Haugen, L. og Brattli, J.G. 2001. A survey of the saproxylic beetles (Coleoptera) in Dividalen, Troms county, northern Norway. *Norw. J. Entomol.* 48, 129-146.

Olberg, S. 2005. Billefaunaen i øver deler av Dividalen. 69-81. I: "Elvebakk, A. Sjeldne artar hovudsakeleg knytta til gammelskog i og utafør Øvre Dividalen nasjonalpark. 85 s. Rapport til Fylkesmannen i Troms 25. nov. 2005". Tromsø.

Årets turdeltakere: Stefan, Jan, Arne og Bernt.